

Δημιουργικές Συνεργασίες Δημοτικών Σχολείων με Εικαστικούς Καλλιτέχνες

Σχολική Χρονιά 2022 - 2023

Τίτλος ενότητας: Ονειρεμένη πολιτεία

Θεματική Περιοχή: Χώρος- τόπος, Ταυτότητα

Βαθμίδα: Β΄ Τάξεις: Β΄-Γ΄

Διάρκεια: 5 X 80λεπτα μαθήματα

Σκεπτικό (μέχρι 300 λέξεις)

Τα παιδιά του σχολείου προέρχονται από διάφορες γειτονιές συχνά πολύ μακρινές από το σχολείο. Φεύγουν από το σπίτι τους πολύ νωρίς το πρωί για να αποφύγουν την κίνηση στους δρόμους και να φτάσουν έγκαιρα στο σχολείο. Το μεσημέρι και πάλι ταλαιπωρούνται αρκετή ώρα στους δρόμους μέχρι να επιστρέψουν στο σπίτι τους. Πολύ θα ήθελαν το σπίτι τους να βρίσκεται κοντά στο σχολείο για να αποφεύγουν από τη μια την ταλαιπωρία και από την άλλη να είναι κοντά στα σπίτια των συμμαθητών/ριών τους για να μπορούν τα απογεύματα να βρίσκονται μαζί και περνούν τον ελεύθερο τους χρόνο παίζοντας. Εισηγούνται τη δημιουργία μιας νέας γειτονιάς.

Στόχοι ενότητας

Τα παιδιά

- 1.1.1. Να παράγουν με ευχέρεια ιδέες, συνδέντάς τις με στοιχεία της ταυτότητάς τους σε σχέση με τη νέα, φανταστική γειτονιά τους.
- 1.3.1. Να αναπαριστούν σχεδιαστικά και σε τρισδιάστατη μορφή τη γειτονιά που ονειρεύονται.
- 1.4.1. Να αξιοποιούν στοιχεία από το άμεσο περιβάλλον (γειτονιά) για παρατήρηση, εικαστική δημιουργία και ερέθισμα για δημιουργία νοερών και φανταστικών εικόνων
- 2.2.1. Να εντοπίζουν μορφολογικά και δομικά στοιχεία (γραμμή, χρώμα, γεωμετρικό /τρισδιάστατο σχήμα, όγκος, αλληλουχία, βάθος, μέγεθος) στα έργα του Πάουλ Κλέε (Paul Klee) και Γιώργου Βρυωνίδα και να τα αξιοποιούν στα δικά τους έργα.
- 3.1.1. Να αναγνωρίζουν, μέσα από πειραματισμό, τις δυνατότητες επικάλυψης ξύλινων επιφανειών με μπογιά.
- 3.1.2. Να εμπλέκονται σε διαδικασίες όπως τρίψιμο ξύλων με γυαλόχαρτο και κόλλημα ξύλων με υγρή γόμα.
- 3.4.1. Να δομήσουν αρχικά το σπίτι τους τοποθετώντας κομμάτια ξύλων διαφόρων σχημάτων και χρωμάτων και στη συνέχεια να συνθέσουν την πόλη τους.
- 4.1.1. Να αντιδρούν λεκτικά σε έργα καλλιτεχνών (Paul Klee, Γιώργου Βρυωνίδα) καθώς και των συμμαθητών/ριών τους.
- 5.2. Να παρουσιάζουν το έργο τους και τη δημιουργική διαδικασία μέσα από το εικαστικό τους ημερολόγιο και φωτογραφίες

Πορεία Ενότητας

Μάθημα 1

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Αφόρμηση

Ο/Η εκπαιδευτικός, στο εργαστήριο της Τέχνης, ενθαρρύνει τα παιδιά να μιλήσουν σχετικά με το πού μένουν και με ποιο τρόπο έρχονται στο σχολείο. Χρησιμοποιώντας το *google earth*, εντοπίζουν τον δρόμο, τη γειτονιά και το σπίτι τους, και παρατηρούν ότι αρκετοί/αρκετές συμμαθητές/συμμαθήτριές τους μένουν σε περιοχές απομακρυσμένες από το σχολείο. Αναφέρονται στην κυκλοφοριακή συμφόρηση και στις συνέπειες της, όπως χάσιμο χρόνου και ταλαιπωρία στους δρόμους, που αντιμετωπίζουν καθημερινά από και προς το σχολείο. Εκφράζουν την επιθυμία, η κατοικία τους να είναι κοντά στο σχολείο και στα σπίτια των συμμαθητών/ριών τους. Με αυτόν τον τρόπο θα έχουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο, θα επιβαρύνουν λιγότερο το περιβάλλον και θα μπορούν να περνούν πολλές ώρες με τους/τις συμμαθητές/συμμαθήτριές τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Παρατήρηση της γειτονιάς γύρω από το σχολείο

Τα παιδιά βγαίνουν σε μπαλκόνι του σχολείου και παρατηρούν τη γειτονιά. Εντοπίζουν ότι είναι χτισμένη σε λόφο και έχει πολλά οικοδομήματα χτισμένα πολύ κοντά το ένα στο άλλο. Κάνουν παρατηρήσεις για το μέγεθος των σπιτιών, των σχημάτων και των χρωμάτων τους. Παρατηρούν ότι όλοι οι δρόμοι καταλήγουν σε ένα κεντρικό, ο οποίος οδηγεί στο κέντρο της πόλης και έχει συνεχώς πυκνή κίνηση.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: Σχεδιάζω τη γειτονιά

Τα παιδιά επιστρέφουν στο εργαστήριο των Εικαστικών Τεχνών και αναφέρουν τις παρατηρήσεις τους. Σχεδιάζουν με μολύβι στο εικαστικό τους ημερολόγιο τη γειτονιά όπως την είδαν από ψηλά. Προσπαθούν να αποτυπώσουν τα διάφορα κτίρια πάνω στο λόφο, χρησιμοποιώντας σχήματα και κάνοντας κάποιες επικαλύψεις. Κάνοντας τρενάκι περνούν γύρω από όλα τα τραπέζια και βλέπουν τα έργα των συμμαθητών/ριών τους. Όσα παιδιά θέλουν, παρουσιάζουν το έργο τους λέγοντας δυο-τρεις προτάσεις για τον τρόπο που εργάστηκαν. Τα υπόλοιπα παιδιά σχολιάζουν, εστιάζοντας σε σημεία που τους έκαναν εντύπωση.

Τα παιδιά αφήνουν ανοιχτά τα εικαστικά τους ημερολόγια στο θρανίο και μετά στέκονται το ένα πίσω από το άλλο. Το τρενάκι κινείται μέσα στην τάξη και τα παιδιά βλέπουν τι έκαναν τα υπόλοιπα παιδιά στο εικαστικό τους ημερολόγιο.

* Τρενάκι: Γρήγορος τρόπος έκθεσης/θέασης έργων/δραστηριότητας στο εικαστικό ημερολόγιο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: Εμπλουτισμός εμπειριών / Επαφή με το έργο «Πόλη σε δυο λόφους» του Paul Klee

Παρουσιάζεται σε ηλεκτρονική μορφή στον πίνακα φωτογραφία του έργου του Paul Klee «Πόλη σε δυο λόφους». Τα παιδιά εκφράζουν ελεύθερα τις εντυπώσεις τους για το έργο και εντοπίζουν ομοιότητες με τα δικά τους έργα. Οι παρατηρήσεις εστιάζονται στις γραμμές και στα σχήματα που δημιουργούνται στο έργο.

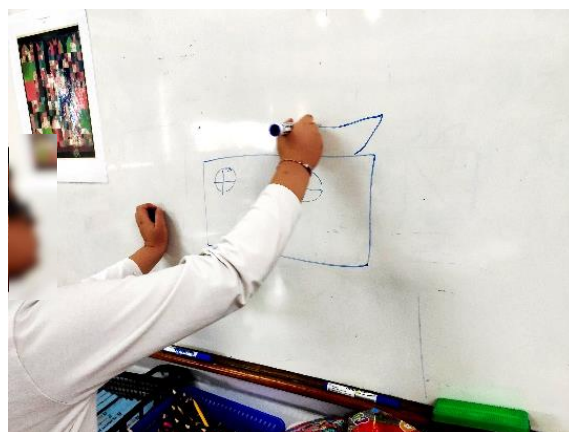
* Το μάθημα πήρε διαφορετική μορφή στα τμήματα της Β΄ τάξης. Οι μαθητές/ριες μελέτησαν δύο έργα του Γερμανού-Ελβετού Πάουλ Κλεε «Η πόλη σε δυο λόφους» και «Η πόλη των ονείρων», με στόχο να πάρουν ιδέες από την δική του καλλιτεχνική δημιουργία. Έχοντας ως αφορμή τα έργα του Κλεε, οι μαθητές/ριες καλούνται στη συνέχεια να φανταστούν και να δημιουργήσουν τη δική τους ονειρεμένη και πράσινη πολιτεία. Μια πολιτεία φιλικά εναρμονισμένη με το περιβάλλον, αφού σε αυτή την μικρή πολιτεία οι άνθρωποι χρησιμοποιούν ως μέσα μεταφοράς μόνο ποδήλατα ή περπατούν για να πάνε στο σχολείο, στις απογευματινές τους ενασχολήσεις, στους φίλους τους, σε εστιατόρια και γενικότερα σε χώρους που σχετίζονται με την ψυχαγωγία. Επιπλέον τα παιδιά χρησιμοποιούν την τεχνολογία (εικόνες μέσω του δορυφόρου) για να μελετήσουν τη δική τους γειτονιά και να σκεφτούν τι αλλαγές θα ήθελαν να κάνουν σε αυτήν.

* Το θέμα προσεγγίστηκε και διαθεματικά. Στο μάθημα των Μαθηματικών τα παιδιά της Γ΄ τάξης μίλησαν για τα μεγέθη των σπιτιών τους σε τετραγωνικά μέτρα. Αναφέρθηκαν στους όρους διαμέρισμα, πολυκατοικία, μονοκατοικία, μονώροφο διώροφο και τα σχεδίασαν.

Μάθημα 2

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Σύνδεση με τα προηγούμενα

Παρουσιάζονται σε ηλεκτρονική μορφή μερικά από τα έργα των παιδιών, τα οποία έχουν φωτογραφηθεί και μέσα από αυτά περιγράφουν λεκτικά τη γειτονιά. Εκφράζουν τις απόψεις τους για το αν τους αρέσει αυτή η γειτονιά και τι θα ήθελαν να αλλάξουν. Ξεκινούν πρώτα από το πώς θα ήθελαν να είναι το σπίτι τους και σε ποιο σημείο θα ήθελαν να είναι κτισμένο. Περιγράφουν λεκτικά το σπίτι των ονείρων τους με πολλή φαντασία, εστιάζοντας στα σχήματα και τα χρώματα. Ο/Η εκπαιδευτικός σχεδιάζει στον πίνακα ένα σχήμα και στη συνέχεια ένα παιδί προσθέτει ένα άλλο σχήμα. Η διαδικασία συνεχίζεται και με άλλα παιδιά μέχρι να σχηματιστεί ένα σπίτι.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Το σπίτι των ονείρων μου

Τα παιδιά ζωγραφίζουν με λαδοπαστέλ, σε χαρτί μεγέθους Α3, την πρόσοψη του σπιτιού που ονειρεύονται. Χρησιμοποιούν κυρίως γεωμετρικά σχήματα και ποικίλα χρώματα. Τα κόβουν με ψαλίδι γύρω γύρω και τα αφήνουν στα τραπέζια. Στη συνέχεια κάνουν τρενάκι και βλέπουν όλα τα έργα και όποια παιδιά θέλουν τα παρουσιάζουν.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: Η γειτονιά μας

Τα παιδιά αποφασίζουν να χτίσουν τη γειτονιά τους, κολλώντας τα σπίτια τους σε μεγάλο χαρτόνι από χαρτόκουτο μεγάλων διαστάσεων. Παρατηρούν πως δεν έχουν όλα το ίδιο μέγεθος και δεν μπορούν όλα να τοποθετηθούν με τρόπο που να φαίνονται ολόκληρα. Προβληματίζονται σχετικά με το πώς θα αναδιαμορφώσουν τη σύνθεσή τους και βγαίνουν και πάλι έξω για να παρατηρήσουν ξανά τη γειτονιά τους. Οι παρατηρήσεις εστιάζονται στα μεγέθη (μεγάλα μπροστά χαμηλά στο χαρτόνι, ενώ τα μικρότερα πιο ψηλά στο χαρτόνι) καθώς και στην επικάλυψη. Επιστρέφουν στο εργαστήρι και το ένα μετά το άλλο, κάθε παιδί τοποθετεί με blue task το σπίτι του εκεί που νομίζει ότι ταιριάζει, δικαιολογώντας την επιλογή του. Αφού τοποθετηθούν όλα τα σπίτια, τα παιδιά κάνουν εισηγήσεις για αλλαγές. Όταν καταλήξουν στο τελικό έργο, κολλούν τα σπιτάκια τους χρησιμοποιώντας χαρτοταινία στο πίσω μέρος. Στα σπιτάκια στο κάτω μέρος του χαρτονιού, κολλούν από πίσω κομμάτια από χαρτόνι (τακάκια), για να φαίνονται πιο μπροστά και να αποδώσουν καλύτερα το βάθος. Στο τέλος εκφράζουν τις απόψεις τους για το ομαδικό έργο που έφτιαξαν.

Τα τελευταία λεπτά ανακοινώνεται στα παιδιά ότι θα έχουν την ευκαιρία στο επόμενο μάθημα να γνωρίσουν έναν σύγχρονο καλλιτέχνη που έφτιαξε κι αυτός τη δική του πόλη με έναν ενδιαφέρον τρόπο.

Μάθημα 3: Γνωριμία με τον καλλιτέχνη Γ. Βρυωνίδα και το έργο του

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Παρουσίαση του καλλιτέχνη και του έργου του

Τα παιδιά και των πέντε τμημάτων μαζεύονται στο θέατρο για να γνωρίσουν τον καλλιτέχνη. Ο καλλιτέχνης τους μιλά λίγο για τον εαυτό του και στη συνέχεια, τους παρουσιάζει φωτογραφίες μερικών από τα έργα του, εστιάζοντας στο έργο του με την πόλη. Παράλληλα τους δείχνει σπιτάκια που έφτιαξε ο ίδιος με ξύλο και έφερε μαζί του. Δίνει στα παιδιά τα σπιτάκια για να τα παρατηρήσουν και να τα επεξεργαστούν. Παρατηρούν το υλικό, τα σχήματα και τα χρώματα και τους εξηγεί τη διαδικασία που ακολούθησε για να τα φτιάξει. Στη συνέχεια τους δείχνει την πόλη που δημιούργησε, μια μεγάλη, ξύλινη, σπειροειδή εγκατάσταση. Τα προβληματίζει για το κυκλικό σχήμα/σπείρα κάνοντας αναφορά στις αρχαίες πόλεις που χιζόνταν για ασφάλεια πάνω στους λόφους. Γίνεται αναφορά – σύνδεση του έργου του με τον οικισμό της Χοιροκοιτίας, ο οποίος είναι κτισμένος σε λόφο και έχει κυκλική δομή. Ο καλλιτέχνης ανακοινώνει στα παιδιά πως θα δουλέψουν μαζί για να κτίσουν τη δική τους ονειρεμένη πολιτεία σε σχήμα σπείρας.

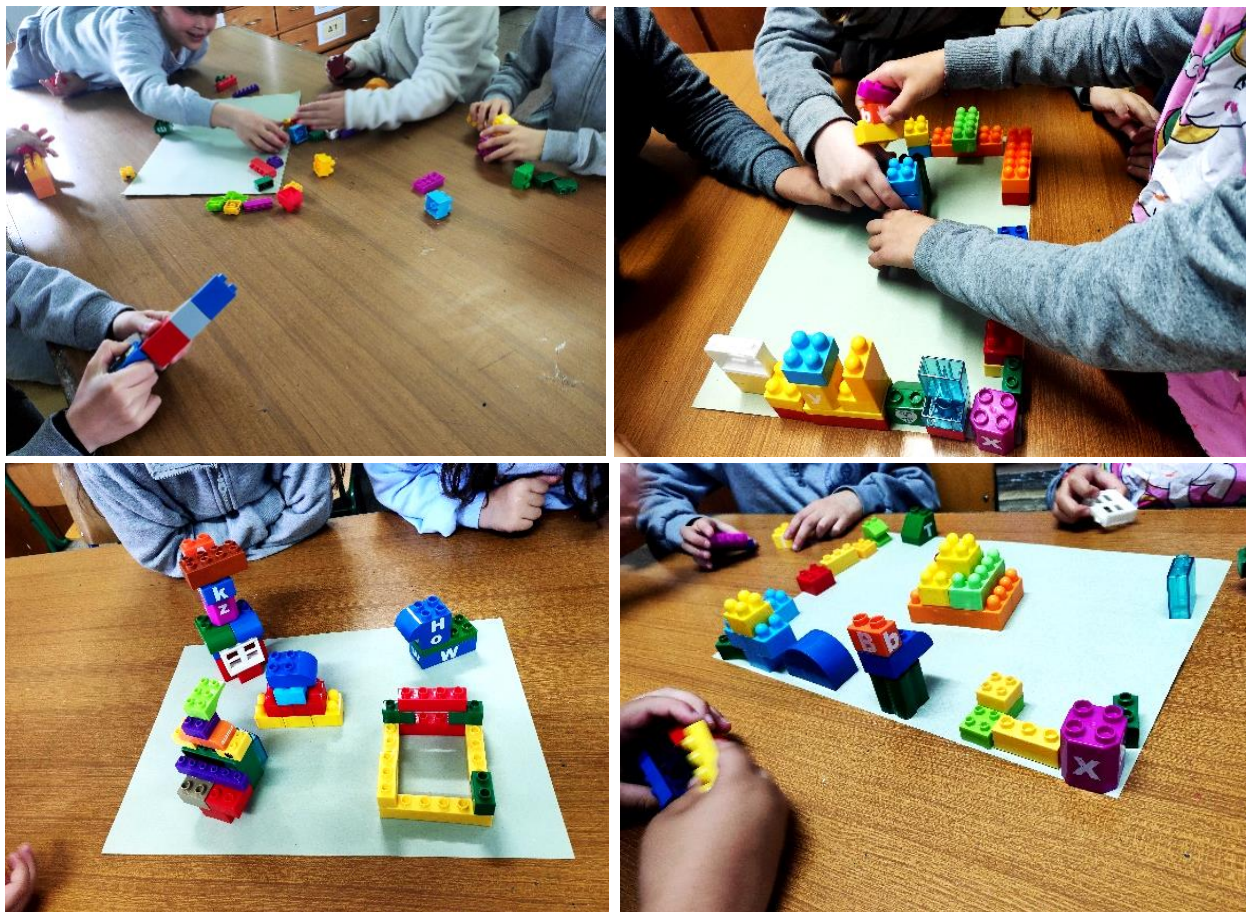
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Εντυπώσεις από τον καλλιτέχνη και το έργο του

Τα παιδιά επιστρέφουν στο εργαστήριο και αναφέρουν τις εντυπώσεις τους από τη γνωριμία με τον καλλιτέχνη, εστιάζοντας στο υλικό, τα σχήματα και τα χρώματα που έχουν τα έργα του και στη διαδικασία που ακολούθησε για να τα δημιουργήσει.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: Η τρισδιάστατη πόλη με πλαστικούς κύβους

Τα παιδιά παίρνουν ξανά στα χέρια τους τα ξύλινα σπιτάκια του καλλιτέχνη και παρατηρούν τα σχήματα, τα μεγέθη των κομματιών και τα χρώματα. Ακολούθως παίρνουν πλαστικούς κύβους-παιχνίδια και αρχίζουν να δομούν το δικό τους σπίτι.

Δοκιμάζουν, πειραματίζονται και ανακαλύπτουν με ποιους τρόπους πρέπει να τοποθετήσουν τους κύβους, ανάλογα με το μέγεθος τους για να ισορροπούν. Δίνουν σημασία και στα χρώματα όπου είναι εφικτό, λόγω του περιορισμένου εύρους των χρωμάτων των κύβων. Αφού κάθε παιδί ολοκληρώσει το σπίτι του, ξεκινούν να τα τοποθετούν το ένα κοντά στο άλλο, για να δημιουργήσουν την πόλη τους. Τα έργα φωτογραφίζονται και οι κύβοι ξαναμοιράζονται ώστε να συνδυαστούν με διαφορετικούς τρόπους και να δημιουργηθούν άλλα σπιτάκια κι άλλες πόλεις.

Μάθημα 4

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Προετοιμασία ξύλων

Τα παιδιά κάθονται σε ομάδες και μπροστά τους έχουν ξυλάκια διαφορετικών ποιοτήτων κομμένα σε διάφορα σχήματα και μεγέθη. Ο καλλιτέχνης παροτρύνει τα παιδιά να πάρουν ξύλα στα χέρια τους και να νιώσουν την υφή τους. Παρατηρούν πως δεν έχουν όλα την ίδια υφή ούτε το ίδιο χρώμα και τους εξηγεί ότι αυτό οφείλεται στο είδος του ξύλου και την επεξεργασία που του έγινε. Αναφέρεται στις έννοιες τραχιά και λεία επιφάνεια και δείχνει στα παιδιά πως μπορούν με το γυαλόχαρτο να λειάνουν τις τραχιές επιφάνειες. Τα παιδιά τρίβουν με το γυαλόχαρτο τα ξυλάκια που έχουν μπροστά τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Βάψιμο ξύλων με μπογιά

Τοποθετούνται βαζάκια με μπογιά διαφορετικού χρώματος στην κάθε ομάδα και ο καλλιτέχνης δείχνει στα παιδιά πως θα χρησιμοποιήσουν το πινέλο και την μπογιά για να τα βάψουν. Τους εξηγεί πως πρέπει να κρατούν τα ξυλάκια για να μπορούν να τα βάψουν από όλες τις πλευρές. Παρατηρούν πως όλα τα ξυλάκια δεν καλύπτονται με μπογιά με την ίδια ευκολία, ανάλογα με το είδος του ξύλου, αλλά και το χρώμα της μπογιάς.

Μια ομάδα παιδιών βάφει με μπογιά την ξύλινη βάση όπου θα τοποθετηθούν τα σπιτάκια. Αυτά τα παιδιά εξοικειώνονται και με τη χρήση του ρολού για μπογιάτισμα.

Μάθημα 5

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Παρουσίαση μοντέρνων σπιτιών

Παρουσιάζονται στα παιδιά σε ηλεκτρονική μορφή, σπίτια και άλλα σύγχρονα κτίρια μοντέρνας αρχιτεκτονικής. Τα παιδιά εστιάζουν στα στοιχεία που τα κάνουν μοντέρνα. Παρατηρούν και πάλι τα σχήματα και τα χρώματα καθώς και πως το ξύλο χρησιμοποιείται ως διακοσμητικό.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Ξύλινα σπίτια

Τα παιδιά έχουν μπροστά τους κομμάτια ξύλου σε διάφορα μεγέθη, σχήματα και χρώματα όπως και ξύλα άβαφα. Ο καλλιτέχνης καλεί τα παιδιά να δομήσουν ένα ευφάνταστο σπιτάκι, παίρνοντας ένα μεγάλο κομμάτι και άλλα πέντε - έξι σε μικρότερα μεγέθη και σε διαφορετικά χρώματα. Στη συνέχεια τους ζητά να τα βάλουν με τρόπο που να ισορροπούν και να έχουν ένα όμορφο αποτέλεσμα. Περνά από κάθε παιδί και συζητούν για το σπιτάκι. Όπου χρειάζεται προβληματίζει τα παιδιά και κάνει εισηγήσεις. Αφού καταλήξουν στην τελική μορφή του σπιτιού τους μοιράζονται μικρά μπουκαλάκια με γόμα και πινέλα. Ο καλλιτέχνης και οι εκπαιδευτικοί δίνουν οδηγίες για το πως πρέπει να χρησιμοποιηθεί η γόμα για να κολλήσουν τα ξυλάκια μεταξύ τους και έτσι δημιουργούν τα σπιτάκια τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3:

Όταν στεγνώσουν η μπογιά στα σπιτάκια, κάθε παιδί τοποθετεί το σπιτάκι του στην ξύλινη βάση και χτίζεται η γειτονιά των ονείρων τους. Ο καλλιτέχνης κάνει εισηγήσεις στα παιδιά, όπου χρειάζεται, σχετικά με το σημείο που θα τοποθετήσουν τα σπιτάκια τους, ώστε να υπάρχει ένα αισθητικά όμορφο αποτέλεσμα και τα βοηθά στο κόλλημα.

Αξιολόγηση: Συντρέχουσα, φωτογραφίες και οι εμπειρίες των παιδιών τις οποίες καταγράφουν τα ίδια .

Τα παιδιά γράφουν τις εντυπώσεις τους σε μικρά χαρτάκια

Στ.: Ένιωσα πολύ ωραία, γιατί δεν περίμενα να κάνω κάτι τόσο ξεχωριστό.

Κων.: Νιώθω πολύ σπουδαίος που έκανα ένα έργο με καλλιτέχνη.

Ελ: Ένωσα ωραία που έμαθα κάτι παραπάνω. Ένωσα χαρά που μου είπε ο κ. Γιώργος ότι το σπίτι μου είναι τέλειο.

Ιουλ.: Μου άρεσε που γνώρισα ένα καλλιτέχνη από κοντά και η διαδικασία που τρίψαμε, βάψαμε και κολλήσαμε ξυλάκια.

Σαβ: Μου άρεσε που φτιάξαμε σπίτια πολύ μοντέρνα.

Μαρ.: Μου τράβηξε το ενδιαφέρον διότι η διαδικασία ήταν πολύ ευχάριστη.

Μαρ.: Ήταν λίγο κουραστικό που τρίψαμε τα ξύλα, αλλά όταν τελειώσαμε το έργο ένιωσα χαρά!

Σιμ.: Ένωσα ωραία που τρίψαμε τα ξύλα, γιατί σαν να ήμουν ξυλουργός.

Ανδ.: Ήθελα να κάνω κάτι διαφορετικό και νομίζω ότι τα κατάφερα. Ήταν δύσκολη η διαδικασία, αλλά ευχάριστη.

Αντ.: Μου άρεσε πολύ που συνεργαστήκαμε.

Αν.: Μου άρεσε πολύ που φτιάξαμε πολλά ονειρεμένα σπίτια.

Σχολείο: Κ' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού- Αγίου Παντελεήμονα

Σχεδιασμός/Εφαρμογή Μαθήματος: Ιουλία Παναγιώτου Αχεριώτη, Φωτεινή Κακουρή, Χριστιάνα Γρηγορίου, Εκπαιδευτικοί

Εικαστικός: Γιώργος Βρυωνίδης

Υποστήριξη: Κύπρος Πισιαλής, Σύμβουλος Τέχνης

Εποπτεία: Τερέζα Λαμπριανού Ε.Δ.Ε. Τέχνης

Σχολική Χρονιά: 2022-2023